

13. Isus – Kruh života (6,22-71)

6,22-29: Hrana propadljiva i kruh života

Dok sinoptički izvještaji ne govore o reakciji onih koji su jeli umnoženi kruh i ribe, Ivan govori da je mnoštvo našlo Isusa sljedećeg dana te zatražilo da učini isto. *Tražiti Isusa* u Četvrtom Evandjelju nije uvijek jednoznačan izraz. Neki ga traže da bi postali učenici (1,39), Marija Magdalena traži njegovo tijelo (20,15), ali neki ga traže da ga uhite (7,30), kamenuju (10,39; 11,8), ubiju (7,1; 18,4-8). Onima koji su poput ovog mnoštva, Isus otvoreno govori: *tražit ćete me, ali me nećete naći* (7,34.36). Zašto to čini?

Mnoštvo je pokazalo svoj karakter nakon umnoženja kruhova – vidjevši čudesno umnožen kruh, žele ga zakraljiti a Isus od toga bježi i povlači se (6,14-15). Dakle, oni žele nešto što on nikako ne prihvaća. Nisu ga htjeli zakraljiti zbog njegovih riječi – nisu u njima prepoznali djelo Božje i svjedočanstvo Očevo (usp. 5,32-44). Oni su vidjeli znamenje – obilje čudesno umnoženog kruha i smatraju kako je ovo prava prilika! Isus je za njih prilika da si priskrbe korist. Drugim riječima, ponašaju se oportunistički.

Isus, koji *zna što je u čovjeku* (2,25; usp. 6,65), spoznaje njihove motive dok mu se približavaju. Oni bi njega htjeli zbog svoje koristi, da ga mogu upotrijebiti. I dok čitatelju još uvijek nisu jasne razlozi i namjere s kojima mnoštvo prilazi Isusu, on će ih u dijalogu koji slijedi postepeno razotkriti. Dijalog ima forenzičku oštrinu koju lijepo ozražava izmjena izazova i protunapada.

Mnoštvo pita Isusa: *učitelju, kako si ovamo došao* (6,25)? Nazivom *učitelj*, iako je po sebi slabiji od onih koje su do sada koristili za Isusa (Prorok, kralj, usp. 6,14-15), mnoštvo se predstavlja kao oni koji su spremni pred Isusom biti učenici – učiti od njega Istinu.

No, Isus odmah daje do znanja da proniče motive njihovih srdaca (i stomaka!): *tražite me, ali ne stoga što vidjeste znamenja nego stoga što ste jeli od onih kruhova i nasitili se* (6,26). Ako ga oslovljavaju sa *učitelju*, onda neka se tako i postavljaju. I stoga im Isus, kao *učitelj*, govori: *radite, ali ne za hranu propadljivu, nego za hranu koja ostaje za život vječni: nju će vam dati Sin Čovječji jer njega Otac – Bog – opečati* (6,27). Dakle, umjesto hrane koja puni želuce, *učitelj* pred njih stavlja hranu koja nije materijalna i *ne propada*. Za nju kaže da će je dati *Sin Čovječji kojeg je Bog ovlastio* – ne radi se samo o *učitelju*!

Na Isusov izazov mnoštvo odgovara: *što nam je činiti da bismo radili djela Božja* (6,28)? Njihove riječi potpuno ignoriraju ono što je Isus prethodno rekao o *hrani i svom ovlaštenju od Boga*.

Da bi se izbjegao “nesporazum”, Isus im ponovno progovara i to u njihovim kategorijama: *djelo je Božje da vjerujete u onoga koga je on poslao* (6,29). A oni na to pitaju: *kakvo znamenje činiš da vidimo pa da ti vjerujemo* (6,30)? Time pokazuju da ono što su do sada doživjeli nisu shvaćali kao znamenje nego kao

materijalnu korist. Iako su vidjeli da se radi o čudu – kruha bez motike – ipak ga ne priznaju čudom kojim bi se Isus mogao legitimirati kao Božji poslanik. Dakle, oni nemaju čak ni vjeru na temelju čuda! Kada je u pitanju materijalna korist, onda je čudo s kruhovima itekako prihvatljivo, ali kada ono zove na vjeru, na osobno otvaranje Isusu *kojeg je Bog opečatio*, onda više nije prihvatljivo jer oni se ne žele otvoriti (kao ni Nikodemu u 3. poglavlju).

To dokazuje da oni, zapravo, nisu vidjeli što stoji iza čudesnog događaja, što on označava. Vidjeli su samo puno kruhova i moguću korist. Ništa ih drugo nije zanimalo. Stoga zapadaju u paradoksalnu situaciju da ne traže Isusa – koji je pravi kruh života – nego onaj umnoženi kruh koji je samo znak. Zamislimo zaručnika koji kaže: meni je dosta prsten ili njezin potpis na vjenčanom listu, a zaručnica mi ne treba!?

Vjera i ono što se oko nje događa, puna je paradoksa i „nemogućih“ situacija. Npr. ako gledamo po euharistiji, onda je relativno malo pravih kršćana. Neki će nas prekoriti pa će reći: otkud tebi pravo da sudiš, znaš li koliko se njih ispovijedi i pričesti o Božiću i Uskrsu? Da, reći ćemu mu, ako smatraju da blaguju Tijelo Kristovo, zašto su ga sami sveli na dva dana u godini? Nisu li time upali u paradoks: želim se hraniti kruhom za tu vrstu života, ali samo 2 dana u godini? A ovim običnim – svaki dan! Može li se govoriti o postupnosti sazrijevanja u vjeri ako ljudi u ovom paradoksu žive do svojih 50-70-ih godina života?

6,30: *Kakvo ti znamenje činiš da vidimo pa da ti vjerujemo?*

Nakon Isusovog poziva na vjeru, oni njega pozivaju neka se predstavi znakom. Znači, ovo do sada nije bilo dovoljno! On prije mora proći njihov test. Međutim, nijednom u Evanđelju po Ivanu nije čovjek uspio Isusa prisiliti na nešto, na bilo koji način ga prinuditi na nešto. Naprotiv, onima koji ga ne uzimaju dovoljno ozbiljno on se ne očituje u svojoj istini.

Izazov kojeg stavljaju pred Isusa jest dati kruh koji će biti veći od Mojsijeve mane u pustinji jer *nahrani ih kruhom nebeskim* (6,31; usp. Izl 16,4s). Može li Isus njima dati više? U svom odgovoru, Isus preuzima starozavjetni citat i, raščlanjujući ga, iznosi svoju poruku.

Umjesto *mane* s neba, Isus za sebe kaže da je on *kruh koji silazi s neba* jer *daje život vječni svijetu* (6,33). Njihov zahtjev da im uvijek dade toga kruha (6,34) pokazuje da oni još uvijek misle na kruh kojeg se može spremati u torbu i ponijeti kući. No, Isus u 6,35-40 otvoreno govori da oni koji se njemu ne otvaraju i ne vjeruju u njega nisu vjieran narod jer Bog – ne Mojsije – onima koji vjeruju daje *kruh života* (6,35-37), i onda i sada. Isus, kao u Iv 5, daje do znanja da onome tko u njegovoj riječi i djelu ne vidi svjetlo, nikakvo čudo neće pomoći.

6,41: *Židovi nato mrmljahu (...): Kako sada govori: Sišao sam s neba?*

Mrmljanje je u pustinji za vrijeme Izlaska bila odlika buntovnog i nevjernog naroda (Izl 16,2,8; Br 11,1; Ps 78,21-22). Ovdje ismijavaju Isusovu tvrdnju da je

sišao s neba (6,33; usp. 3,11-15). Poput Nikodema Isusovu riječ mogu razumjeti samo u doslovnom, materijalnom smislu. Za njih postoji samo ono što se vidi i može opipati; ništa drugo ne postoji i na to ne računaju. Toliko su različiti od Isusovih učenika koji su *vidjeli* i otvorili se vjeri da se može reći kako predstavljaju potpuno suprotno životno usmjerenje. Stoga nije čudo da će Isus u 6,44-46 progovoriti o tome što je potrebno da bi netko bio učenik?

6,44: *Nitko ne može doći k meni ako ga ne povuče Otac...*

Ne radi se o tajnom Božjem odabiru gdje neke uzima a neke namjerno izostavlja jer *tko god čuje od Oca i pouči se, dolazi k meni* (6,45b). Otac je onaj koji stalno radi (5,17), ali je nevidljiv pa je i njegova hrana kojom hrani oku nevidljiva (4,32-34). No, duša prepoznaje njegovo djelovanje.

Onaj *tko je poučen od Oca* shvaća da je svaki čovjek dobio tri dara: kozmos, samog sebe i te Boga. Smisao svakog dara jest dati sebe. Zato Bog čovjeku daje besplatno i kako bi zahvalno u tim stvarnostima uživao Boga koji mu se daruje. Kruh hrani život, ali nije život. Život jest prihvatiti kozmos i samog sebe kao dar Božje ljubavi. Živjeti odnos s njim rađa srećom koji svatko u dubini duše priželjkuje: život vječni jest reći *da* onome tko je oduvijek *da* svakom svom stvorenju.

Stavljen u takvu situaciju, svaki čovjek je po svom pozivu mistik jer je pozvan otkrivati misterij Božje dara u znaku tj. u svakom stvorenju i onda mu, također u znaku, odgovoriti. Na njegovo samodarivanje odgovoriti darom sebe, opet u znaku. Kozmos je stoga otvorena knjiga puna znakova koja tek u čovjeku može naći svoje ispunjenje.

6,48: *Ja sam kruh života!*

Isus kaže da je on *kruh*, simbol života. Ako ovaj naš kruh može hraniti, to je zato što je na sliku pravog kruha – *kruha života* koji je Krist! U njemu prihvaćanje Očevog dara i darivanje samog sebe Ocu i braći dostiže puninu. Ta punina života onome tko se njome hrani postaje kruh pravog, vječnog života. Pošto je čovjek stvoren da bi živio ove odnose s Ocem, Sinom i svim stvorenjem, *onaj tko ne ljubi ostaje u smrti* (1Iv 3,14b).

Dakako, sam pojam *kruh*, osim što označava ono što hrani život i što je korisno, poželjno, ovdje označava i stvarnost do koje se dolazi trudom i znojem. No, znoj truda kroz koji se kruh zajednički stječe, rađa zajedništvom trudbenika.

6,48-58: značenje izraza *jesti/blagovati*

Kao što je u razgovoru sa Samarijankom izraz *piti* imao više značenja, isto je tako ovdje sa glagolom *jesti/blagovati*. U 6,48-51a, dok Isus govori da je on *kruh života* (6,48), *kruh živi* (6,51), *jesti* u ovom slučaju znači *vjerovati*. Izreka *tko vjeruje, ima život vječni* (6,47) podudarna je s onom *tko bude jeo od ovoga kruha*

živjet će uvijek (6,51). Isus je poput Mudrosti u SZ-u koja priprema gozbu svojim sljedbenicima (Izr 9,1-9; Sir 24,19-22). U njezinoj gozbi *kruh* označava *mudrosnu* pouku a *jesti* znači *usvajati Mudrost* tj. učiti.

U 6,51b-58 pojavljuje se novina: Isus kaže da je *kruh* kojeg će dati njegovo *tijelo*! Slušatelji su to razumjeli doslovno i stoga im se činilo neprihvatljivim (6,52). Iako njihovim slutnjama ne daje za pravo, Isus ipak ustrajava u tome da će se njegovo *tijelo* i *krv jesti* tj. *piti* (6,53-55). Time se, kao i ispunjavanjem drugih uvjeta (usp. 3,3.5; 8,24; 13,8; 15,4), zadobiva udioništvo u Isusovom životu: tko jede Isusovo tijelo i pije krv *u meni ostaje i ja u njemu* (6,56). Tu je ulaz u zajedništvo koje Isus ima s Ocem: *kao što je mene poslao živi Otac i ja živim po Ocu, tako i onaj koji mene blaguje živjet će po meni* (6,57). Naglasivši potom da je ovaj kruh drugačiji od Mojsijevog (6,58), Isus povlači oštru razdjelnicu između onih koji mu vjeruju i onih koji ne vjeruju.

6,52: Kako nam ovaj može dati svoje tijelo za jelo?

Isusovi slušatelji ne prihvaćaju da on može biti kruh koji je s neba sišao, ne prepoznaju da nam život dolazi upravo od njegovog tijela koje će kao kruh biti predano za život svijeta. Da bi čovjeku pružio svoju ljubav koju će usvojiti, uživati i živjeti.

Upravo Isusovo čovječstvo, njegovo tijelo i krv daju ono što cijeli kozmos sa svim bićima u njemu simbolizira: Boga koji samog sebe daruje čovjeku! Svaki drugi kruh samo je znak, simbol ovog *kruha* koji daje život samog Boga, *život vječni*. Zato će onaj tko se hrani ovim *kruhom* skupljati svaku mrvicu ove stvarnosti, svako njezino biće kao znak ljubavi Očeve. Zahvaljivat će za nju i dijeliti je s braćom kako bi među njima kružila ljubav sinova Božjih koju su upoznali po Sinu, Očevu Jedinorođenom. Zato ono što nije uneseno u ovaj tijek euharistijskog gibanja nema u sebi života i ostaje u smrti.

Ovo neprihvatanje najavljuje negativne reakcije koje će dolaziti kroz svu povijest do danas. Može se biti fasciniran Isusovim čudom, ali ne doprijeti do znamenja i do života kojemu Euharistija treba voditi. I danas dobar dio stručnjaka smatra da u ovom tekstu nemamo nikakvih veza sa sakramentom euharistije (R. Bultmann: svi „euharistijski“ motivi su naknadno dodani); neki opet smatraju da 6,35-51a aludiraju – kao što smo i mi naveli – na govor Mudrosti u SZ-u a da su 6,51b-58 izričito sakramentalni, dok neki cijeli Isusov govor u Iv 6 smatraju euharistijskim tj. sakramentalnim.

6,60-61: Tvrda je to besjeda! Tko je može slušati?

Isusova riječ se sudara sa čovjekovim egoizmom: on ne želi pojmiti život čiji je vrhunski domet davanje, dijeljenje. To ga zbunjuje i čini mu se kao propast, osiromašenje vlastitog života. Isus, dakako, poznaje ovo nepovjerenje, nevjerovanje u Očevu ljubav i mogućnost živjeti od nje. Došao je među nas da bi nas od tog zla ozdravio. I uopće se ne trudi otkloniti ovu „sablazan“ od svojih

učenika – naprotiv, bila bi velika šteta da je učenik previdi! Jer onaj tko se ne sudari s ovim problemom neće ga moći nadvladati. Taj neće primijetiti novinu Božjeg života koji je pred njim. I nastavit će živjeti u uvjerenju da je kršćanin, dobar čovjek a zapravo ponašat će se kao svaki solidan poganin. A kršćanstva nema bez onih koji grizu, žvaču i upijaju sok Isusovog kruha ljubavi koja nosi sve pa i križ.

6,64-71: ...ima ih među vama koji ne vjeruju.

Kristovom životu koji u svojoj ljubavi želi dijeliti s nama, opire se čovjekov egoizam: on prihvaća samo ono što će potvrditi njegove stavove. Samo onaj tko je dovoljno slobodan od straha i egoizma može se otvoriti Isusovoj ponudi. Otac sve zove k sebi (usp. 6,44-45), ali samo neki će povjerovati i otvoriti se Božjem zovu. Tako ovdje opet dolazimo do adamovske dileme ne/povjerenja pred Božjim darom.

Za razliku od onih koji se okreću od Isusa, Petar u ime učenika izražava svoju vjeru. No, to za sada čini izrazom koji se često nalazi na ustima zloduha kad susreću Isusa (Mk 1,24; 3,11; 5,7). Ova dijabolička dvosmislenost nagovještava da Petru i učenicima još uvijek Isusov život ljubavi nije jasan, što će potvrditi i njihov bijeg kad se bude približavao čas križa. No, oni imaju barem želju: Gospodine, želim početi, želim krenuti s tobom! Ostalo pripada misteriju Božjeg vodstva kojim pohada i prosvjetljuje duše koje mu se izruče.